

**පාලි භාෂාවේ නාමපාද ලෝපය (Ellipsis): ජේටකාගත පාලි භාෂාව
ආශ්‍රයෙන් වාග්විද්‍යාත්මක අධ්‍යයනයක්**

බුලත්සිංහල ඤාණරතන හිමි¹

හැඳින්වීම

ථෙරවාදී පිටක ග්‍රන්ථ පාලි භාෂාවෙන් රචිත ය. එය විවිධ යුගයන්හි සංවර්ධිත භාෂා ලක්ෂණ පෙන්නුම් කරයි. පාලි භාෂාව වර්තමානයේ සම්භාව්‍ය භාෂා ගණයෙහි ලා සලකනත් දුරාතීතයේ දී මිනිසුන් ඵදිනෙදා සන්නිවේදන කාර්යයෙහි භාවිත කළ ජීවභාෂාවකි. බුදුරජාණන් වහන්සේ සිය ධර්ම සන්නිවේදනයෙහි පාලි භාෂාව යොදා ගත්තේ ද එනිසා ය. විද්‍යාත්මක න්‍යායන්ට අනුගත ව භාෂාව අධ්‍යයනය කරන මානව ශාස්ත්‍රයක් වශයෙන් වාග්විද්‍යාව පෙන්වාදිය හැකි ය. සාම්ප්‍රදායික ව්‍යාකරණය, භාෂා විශ්ලේෂණය සිදු කළ ද වාග්විද්‍යාව තත් සාම්ප්‍රදායික ව්‍යාකරණය ඉක්මවා ගමන් කරයි. සාම්ප්‍රදායික ව්‍යාකරණය තුළ දක්නට ලැබෙන ප්‍රධාන ව්‍යාකරණ අංගයක් වශයෙන් 'ලෝපය' හා 'ලෝපය' යන්න පෙන්වා දිය හැකි ය. එයින් සිදු කෙරුණේ යම් ශබ්ද දෙකක් අතර පවතින ශබ්දයන් ලොප් කිරීම යි. නොහොත් නො කියා හැරීම යි. සාම්ප්‍රදායික ව්‍යාකරණය ශබ්ද ලොප් කිරීම සඳහා අවධානය යොමු කොට තිබුණ ද ශබ්දයකට වඩා විශාල ඒකකයන් වන පද, වාක්‍යාංශ හා වාක්‍යය ලොප් කිරීම සම්බන්ධයෙන් අවධානය සෘජු දායකත්වයක් නො දක්වයි. භාෂකයා ඒ ඒ සන්දර්භයන්හි දී ප්‍රකාශිත වාගාලාපය සහ ශ්‍රාවකයා එකී වාගාලාපයේ අර්ථ පරිග්‍රහණය කිරීම යන උභය අවස්ථාන්හි අසමමිතිකත්වයක් දැකගත හැකි ය. මන්ද භාෂකයා පුනරුක්තය මග හරවා අඩු උත්සාහයකින් තම අදහස සන්නිවේදනය කිරීමට උත්සාහ ගනියි. නමුත් අර්ථ පරිග්‍රහකය පුනරුක්ත කොටස ද සමගින් අර්ථ ග්‍රහණයක කළ යුතු ය. එසේ නො වන කල්හි අර්ථ ග්‍රහණය සාවද්‍ය වෙයි. ද්විරූපතාවක් ඇති ඕනෑ ම භාෂාවක භාෂණයේ මෙන් ම ලේඛනයේ ද මෙකී ලෝපීය තත්ත්වයන් අන්තර්ගත වේ. එසේ නො කියා අත් හරින කොටස විග්‍රහ කිරීමට වාග්විද්‍යාත්මක වාක්‍යවිචාරයේ දී ලෝපය (Ellipsis) යන්න අදාළ කර ගත හැකි බව පෙන්වා දිය හැකි ය. එය ලොප් කිරීමේ ක්‍රමවේදයකි. මෙහි දී සිදු කරනුයේ ජේටකාගත වාක්‍යයන්හි ලෝපයේ (Ellipsis) භාවිතය පිළිබඳ වාග්විද්‍යාත්මක අධ්‍යයනයකි.

පර්යේෂණ ගැටලුව

ථෙරවාදී ජේටකාගත වාක්‍යයන්හි නාමපාද ලෝපය (Noun Phrase Ellipsis) කෙසේ සිදු වී ඇද්ද යන්න මෙහි පර්යේෂණ ගැටලුව යි.

1. ශ්‍රී ලංකා බෞද්ධ හා පාලි විශ්වවිද්‍යාලය, අභ්‍යන්තර (සිවුවන වර්ෂය), භාෂා අධ්‍යයන පීඨය.
gnanarathanabulathsinhala@gmail.com

පර්යේෂණ අරමුණු

පේටකාගත බුද්ධ භාෂිතයන්හි අර්ථග්‍රහණයෙහි ලා නිරවද්‍යභාවය ආරක්‍ෂා කර ගැනීම සඳහා පාලි භාෂා ඥානයේ වටිනාකම පෙන්වා දීම සහ ධර්ම විකෘතිකත්වය දුරු කිරීම මෙම පර්යේෂණයේ ප්‍රධාන අරමුණු වන අතර පාලි භාෂාව වාග්විද්‍යාත්මක ව අධ්‍යයනය කිරීම සඳහා ප්‍රයත්න දැරීම මෙහි අරමුණකි.

පර්යේෂණ සීමා

මෙම පර්යේෂණයේ දී ථේරවාද පාලි පේටක ග්‍රන්ථ පමණක් භාවිත කෙරුණු අතර නාමපාද ලෝපය පමණක් (Noun Phrase Ellipsis) සාකච්ඡා කෙරෙයි.

පර්යේෂණ ක්‍රමවේදය

මෙම පර්යේෂණය ප්‍රපංචවේදී විධික්‍රමය යටතේ ගුණාත්මක පර්යේෂණ ක්‍රමවේදය (qualitative research methology) භාවිත කෙරේ. එහි දී ප්‍රාථමික, ද්විතීයික සහ තෘතීයික සාහිත්‍ය මූලාශ්‍රය භාවිත කරමින් පූර්වගාමී පර්යේෂකයන් විසින් මෙම පර්යේෂණ විෂයානුගත ව සංචිත ඥාන සම්භාරයන් පුනරීක්‍ෂණයකට ලක් කොට එය නව ආවිෂ්කරණයන් සමඟ ද සංසන්දනය කොට නව ඥානයක් හෝ තිබූ ඥානය ඉදිරියට ගෙන යයි. මෙහි දී නව ආවිෂ්කරණයන් යනුවෙන් දැක්වනුයේ වාග්විද්‍යාත්මක වාක්‍යවිචාරයේ ලෝපය (Ellipsis) යන්න මෙහි දී උපයුක්ත කර ගන්නා බව යි.

සාකච්ඡාව

යම් ව්‍යාකරණමය ප්‍රකරණය තුළ වාක්‍යයක හෝ වචනයක කොටස් හෝ අකුරක් හෝ අදර්ශනයට පත් වීම, එනම් ප්‍රකට දර්ශනයෙන් ඉවත් වීම ලෝපය යැයි පෙන්වා දෙයි. සාම්ප්‍රදායික ව්‍යාකරණය තුළ ශබ්ද ලොප් කිරීම හෙවත් නො කියා හැරීම සම්බන්ධයෙන් විවිධ සූත්‍ර සොයාගත හැකි ය. ‘සරා සරෙ ලොපං’ ‘වා පරෝ අසරුපා’ ‘පරෝ වා සරෝ’ යනු ඊට ප්‍රකට උදාහරණ යි. සාම්ප්‍රදායික ව්‍යාකරණය ශබ්ද ලොප් කිරීම සඳහා අවධානය යොමු කොට තිබුණ ද ශබ්දයකට වඩා විශාල ඒකකයන් වන පද, වාක්‍යාංශ හා වාක්‍යය ලොප් කිරීම සම්බන්ධයෙන් අවධාවනය යොමු කොට නැති කරමි ය. වාග්විද්‍යාවේ දී ලෝපය (Ellipsis) යන්න නූතන වාක්‍යවිචාරයේ දී භාවිත කිරීම වැදගත් වන්නේ එනිසා ය. එය සාම්ප්‍රදායික ව්‍යාකරණය සිදු කරන ලෝප ක්‍රමපාටියට හාත්පසින් ම වෙනස් ය. කාර්යමය වශයෙන් සාමාන්‍යයක් ඉසුලුව ද ක්‍රියාත්මක වීමේ දී සපුරා වෙනසක් පෙන්වයි. සමාන ස්වර ශබ්ද දෙකක් ප්‍රධාන කරගමින් සිදු කරන ලෝපය ‘සරා සරෙ ලෝප’ යන සූත්‍රානුගත ව සිදු කෙරෙයි. අසමාන ස්වර ඇති කල්හි ‘වා පරෝ අසරුපා’ යන්න ද නිග්ගහිතය ප්‍රධාන කර ගනිමින් සිදු වෙන කල්හි ‘පරෝ වා සරෝ’ යන්න ද භාවිත කෙරේ. මෙවන් ශබ්ද අතර සිදු වන ලෝප ක්‍රම පිළිබඳ සූත්‍ර බොහෝමයක් කච්චායනය/සද්දනීතිය, මොග්ගල්ලායනය වැනි සාම්ප්‍රදායික ව්‍යාකරණ සම්ප්‍රදායයන්හි දක්නය ලැබේ.

ලෝපය (Ellipsis) ප්‍රධාන තේමා තුනකින් යුක්ත ය. නාමපාද ලෝපය (Noun Phrase Ellipsis), ක්‍රියාපාද ලෝපය (Verb Phrase Ellipsis) හා වාක්‍යාංශ ලෝපය (Clausal Phrase Ellipsis) යනුවෙනි. යම් වාක්‍යක නාමපාදය ලොප් වී ඇත්නම් නාමපාද

ලෝපය වශයෙන් සරල ව පෙන්වා දිය හැකි ය. එසේ ම වාක්‍යයක ක්‍රියාපාදය ලොප් වී නම් එය ක්‍රියානාම ලෝපය වශයෙන් සලකන අතර වාක්‍යයක යම් වාක්‍යාංගයක් ලොප් වී නම් එය වාක්‍යාංග ලෝපය වශයෙන් දැක් වේ. මෙම අධ්‍යයනයේ දී නාමපාද ලෝපය පමණක් විෂය වේ.

ආබ්‍යාතයෙහි කාරකයා වන්නේ කර්තෘ ය. නාමපාදය කර්තෘ වශයෙන් හෝ කර්මය වශයෙන් පෙනී සිටියි. එය උක්ත කර්තෘ, අනුක්ත කර්තෘ, උක්ත කර්මය, අනුක්ත කර්මය ආදී වශයෙන් වාක්‍ය සන්දර්භය තුළ යෙදීමේ හැකියාවෙන් යුක්ත ය. වාක්‍යයක් විශ්ලේෂණාත්මක දක්නට ලැබෙන ස්වාභාවික කොටස් පෙන්වීමේ දී විවිධ වර්ගීකරණයට ලක් වේ. බාලකො, කස්සකා, සො, අම්භාකං භාතා යන සංයෝජන හෝ එහා සමාන වෙනත් නාමපාදයන් එක ම කුලකයකට ඇතුළත් වේ. මෙම යෙදුම් අර්ථ විවිධත්වයක් ගමා කළ ද ව්‍යාකරණානුකූල නාමයට භාතියක් නො වන පරිදි 'රාජා පණ්ණසාලං ගච්ඡති' යන්න යෙදෙන සෑම වාක්‍යයක ම නාමපාදය යෙදෙන තැන්හි යෙදිය හැකි ය.

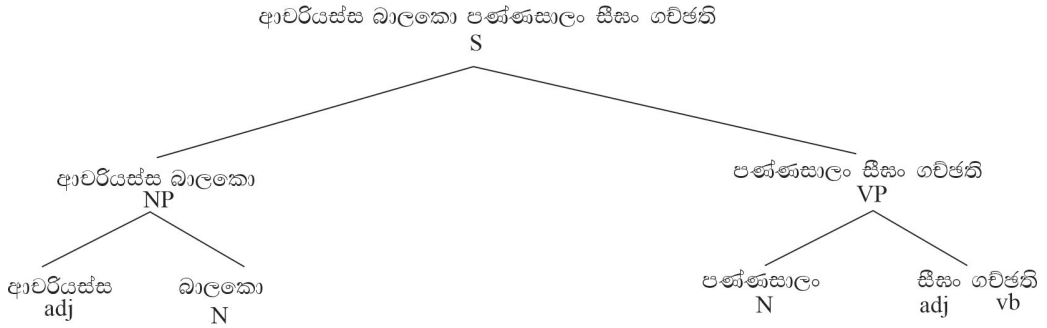
- බාලකො පණ්ණසාලං ගච්ඡති.
- කස්සකො පණ්ණසාලං ගච්ඡති.
- බුද්ධො පණ්ණසාලං ගච්ඡති.
- සො පණ්ණසාලං ගච්ඡති.
- අම්භාකං භාතා පණ්ණසාලං ගච්ඡති.

මෙබඳු සමාන පරිසරයන්හි යෙදිය හැකි කොටස් සියල්ල එක ම වාග්විද්‍යාත්මක ඒකක වර්ගයකට අයිතියයි කියනු ලැබේ. ඒ අනුව බාලකො, කස්සකා, සො, අම්භාකං භාතා යන සියල්ල ලොව සෑම භාෂාවක ම දක්නට ලැබෙන නාමපාදය (Noun Phrase, NP) යන ව්‍යාකරණමය ඒකකය යටතට ගැනේ. සෑම නාමපාදයක් ම නාමපදයකින් සහ/හෝ නාමවිස්ථාරයකින් හෝ සමන්විත ය. නාමපාදය නාමපදයක් ශීර්ෂ වචනය වශයෙන් යොදා ගන්නා අතර පූරයණයකින් සමන්විත වීම හෝ නො වීම සිදු විය හැකි ය.

බාලකො පණ්ණසාලං ගච්ඡති - පූරක රහිත නාමපදය.

ආචරියස්ස බාලකො පණ්ණසාලං ගච්ඡති - පූරක සහිත නාමපදය.

නාමපාදය උක්තය හා කර්මය වශයෙන් ම පවතින අතර එසේ පැවතිය හැකියේ නාමපදයකට පමණි. කර්මය ද ප්‍රධාන කර්මය සහ අප්‍රධාන කර්ම යැයි ද්විභව්‍යවික ය. වාක්‍යයක අනෙක් ප්‍රධානතම ඒකකය වන්නේ ක්‍රියාපාදය යි. එය මෙහි දී ප්‍රපංච නො කෙරේ. මෙබඳු ව්‍යාකරණමය ඒකක ප්‍රකට කෙරෙන පරිදි පාද සංස්ථිති ශාඛා රූ සටහනක් මෙසේ පෙන්වා දිය හැකි ය.

භාෂකයා ස්වකීය සන්නිවේදන කාර්යයේ දී ලෝපය භාවිත කෙරෙන්නේ පුනරුක්තිය අවම කර ගැනීම සඳහා ය. භාෂකයා පුනරුක්තිය තම භාෂණයෙන් ලොප් කළ ද ශ්‍රාවකයාට හෙවත් ශ්‍රාහකයාට සිය වාක්‍යයෙහි අර්ථය පරිපූර්ණ වශයෙන් අවබෝධ කරගැනීමට එසේ ලොප් කළ කොටස ද අදාළ කර ගත යුතු ය. මෙහි දී අප තේරුම් ගත යුත්තේ භාෂකයා සිය වාක්‍යයේ දී ශබ්දමය වශයෙන් නො කියා හරින කොටස අර්ථමය වශයෙන් අන්තර්ගත බව යි. එනිසා මෙහි දී ශබ්දය සංස්ථිතිය සහා අර්ථ සංස්ථිතිය අතර අසමමිතිකත්වයක් දක්නට ඇත. එය ජීවමාන භාෂාවක පොදු ලක්ෂණයකි. මෙවන් සන්නිවේදන අවස්ථාවක දී භාෂකයාගේ වාගාලාපයෙහි ලෝපයක් පවතින කල්හි එහි අර්ථය තේරුම් ගැනීමට එම වාක්‍යය යෙදෙන පරිසරය පිළිබඳ අවධානය යොමු කළ යුතු ය. බොහෝවිට නො කියා හරින කොටස ඊට පෙර වාක්‍යයෙහි (naphoric reading) අන්තර්ගත වේ. නැතහොත් එම වාක්‍යයට පසුව දැක්වෙන වාක්‍යයක (cataphoric reading) අන්තර්ගත වේ. මෙම යුගලයට ම අදාළ නො වන කල්හි එම නො කියා හරින කොටස අප තේරුම් ගත යුත්තේ අධ්‍යාහාරයෙහි (arbitrary reading). එනම්, පිටතින් පැමිණවීමෙනි. අප මෙහි දී සාකච්ඡා කෙරෙන්නේ ජේටක සාහිත්‍යයෙහි එන වාක්‍ය නැතහොත් වාගාලාපයන්හි පවතින නාමපාද ලෝපය පිළිබඳ ය.

“සබ්බධම්මමූලපරියායං වො භික්ඛවෙ දේසිස්සාමීති. තං සුනාථ සාධුකං මනසි කරොථ. භාසිස්සාමීති.”

මෙම වාගාලාපයෙහි අවසාන වාක්‍ය දෙස අවධාන යොමු කළ කල්හි එහි දක්නට ඇති ඇත්තේ ක්‍රියා පාදය පමණි. ‘භාසිස්සාමීති’ යනු එය යි. එම වාක්‍යයෙහි ධ්වනිතාර්ථය පූර්ණ වශයෙන් තේරුම් ගැනීමට එම වාක්‍ය යෙදෙන පරිසරය අධාර කරගත යුතු ය. කෙටි වාක්‍ය තුනකින් භාෂකයා ප්‍රකාශ කරන මෙහි අර්ථය ශ්‍රාහකයා තේරුම් ගන්නේ විස්තාරිතව ය.

(අහං) සබ්බධම්මමූලපරියායං වො භික්ඛවෙ දේසිස්සාමීති. (තුම්හෙ) තං/ සබ්බධම්මමූලපරියායං සුනාථ. (තුම්හෙ) තං/ සබ්බධම්මමූලපරියායං සාධුකං මනසි කරොථ. (අහං) සබ්බධම්මමූලපරියායං වො භික්ඛවෙ භාසිස්සාමීති. යනුවෙනි.

එසේ ම ක්‍රියාපදයෙන් ද නාමපදය හෙවත් කර්තෘ තේරුම් ගැනීමට අවකාශය උදාකරයි. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් භික්ෂූන් අරඹයා කරන ලද ප්‍රකාශයක් වන හෙයින් මෙහි දී ‘භාසිස්සාමී’ යන්නෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අදහස් ප්‍රකට වන බව

පැහැදිලි ය. ක්‍රියාපදය අනාගතකාල (හවිස්සති) ඒකවචන, උත්තම පුරුෂයෙන් දක්නට ඇති හෙයින් මෙහි දී අධ්‍යාහාරයෙන් උත්තම පුරුෂ, ඒකවචනය වූ ‘අහං’ යන්න ප්‍රකට වන බව පෙනී යයි. එවිට මෙම වාක්‍ය සම්පූර්ණ කොට ලේඛනගත කළ කල්හි රේඛීය රූප සටහනකින් මෙසේ පෙන්වා දිය හැකි ය.

මෙම වාගාලාපයේ දී ‘අහං භික්ඛවෙ සබ්බධම්මමූලපරියායං වො’ යන නාමපාදය ලොප් වී ඇති. එය තේරුම් ගත යුත්තේ පෙර වාක්‍යය දෙස අවධානය යොමු කිරීමෙනි. ‘අහං’ යන කර්තෘ පදය අධ්‍යාහාරයෙන් ගත යුතු ය. භාෂාවක පුනරුක්තය අවම කර ගැනීම උදෙසා මෙම ලෝපය (Ellipsis) භාෂකයා විසින් නිරායාසයෙන් ම භාවිත කර ගන්නා බව මෙමගින් පෙනී යයි.

නිගමනය

ථෙරවාද පේටකාගත වාක්‍යයන් දෙස අවධානය යොමු කිරීමේ දී පෙනී යන්නේ ජීවමාන භාෂාවක පවතින පුනරුක්තය මග හරවා ගැනීමට භාවිත ලෝප් කිරීමේ ක්‍රම පේටකාගත වාක්‍යයන්හි ද දක්නට ලැබෙන බව යි. එය විචාර කිරීම සඳහා සාම්ප්‍රදායික ව්‍යාකරණ සම්ප්‍රදායන් ඉක්මවා වාග්විද්‍යාත්මක වාක්‍යවිචාරීය ක්‍රමවේද භාවිත කළ යුතු බව පෙනී යයි. වාග්විද්‍යාවේ ලෝපය (Ellipsis) යන සංකල්පය හරහා පේටකාගත නාමපාද ලෝපය පිළිබඳ විශ්ලේෂණාත්මක ව පෙන්වා දිය හැකි ය.

මූලාශ්‍ර: නාමපාදය, ලෝපය :ෆකකසවිසි*, ව්‍යාකරණය, වාක්‍යය විචාරය, වාග්විද්‍යාව

ආශ්‍රිත ග්‍රන්ථ

මජ්ඣිමනිකාය 1, මූලපණ්ණාසකය, මූලපරියාය සූත්‍රය, නැදිමාල: බුද්ධ ජයන්ති මුද්‍රණාලය.

කරුණාතිලක, ඩබ්. එස්. ඇතුළු පිරිස (සංස්.) (2004). *වාග්විද්‍යා ප්‍රවේශය*, කොළඹ: ඇස්. ගොඩගේ පොත්හල.

දේවමිත්ත හිමි, හෙය්යන්තුඩාවේ, (සංස්.) (1890). *මොග්ගල්ලාන ව්‍යාකරණය*, කොළඹ: ලංකා අභිනව මුද්‍රණාලය.

පියරත්න හිමි, වැගම, (සංස්.) (2016). *කච්චායන ව්‍යාකරණය*, කොළඹ: ඇස්. ගොඩගේ පොත්හල.

වික්‍රමසිංහ, දයා, ඇතුළු පිරිස (සංස්.) (2004) *වාග්විද්‍යා ප්‍රවේශය 2*, කොළඹ: ඇස්. ගොඩගේ පොත්හල.

Merchant, Jason. (2010). ‘Tree types of ellipsis’ Francois Recanati, Isidor Stojanovic, Neftali Villanueva. (ed). Mouton Series in Pragmatics 6, 141-194p. Gottingen: Huber & Co. GmbH & Co. KG.